HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ה"ג **הדולפנין פרין ורבין מבני אדם.** שאם בא אדם עליהם מתעברות הימנו: **בני ימא.** דגים יש בים שחיין לורת אדם וחיין לורת דג ובלע"ז שרייג"א: **כל.** מין שביצי הזכר [1] כגון היה ובהמה מבחוץ מוליד עובר ממש: **וכו'.** מין שביצי זכר מבפנים מטילה הנקיבה ביציס: **אווז.** של ישוב ואווז של בר כלאים להרביע לפי שאין הזכרים דומים דזה ביציו מבחוץ וזה ביציו מבפנים: **וזכרוהו.** הגיד ואווז בר זכרוהו מבפנים: **ומאחר דשביס.** קודם היום ומלא בה ביצה מותרת דלא נולדה בלילי י"ט אלא מאתמול דתרנגולת אינה יולדת בלילה כדאתי לעיל. [2] יאמה רובה מותרת דבתר דיאתא רובה אזלינן: **כל שתשמישו ועיבורו שוה.** כגון כשב ועז שבשניהם [3] פנים כנגד עורף וימי עיבורן שוה שבוהין חמשה חדשים ויולדין [4] אם בא אחד על מין חבירו: **ומגדלין.** מניקין: **שביעה עמהם.** שנאמר (יונה ג) וימאמר ה' לדג: **נעשרים ואחד יום.** לאחר שנתעברה מן התרנגול שוהה ביצתה ליגמר עד אחד ועשרים יום: **לוז.** קורדל"א שגדילים בו אגוזים קטנים ומשעת פרחיו עד שעת גמר פריו [5] [6] שנים ועשרים יום: **אלא נ' יום.** [7] גמריה לורת הולד: **וכנגדו באילן שבואה.** כמאן דאמר (ברכות דף מ.) עץ שאכל אדם הראשון שהוה קרי לתבואה אילן: **דקל.** גדילין בו תמרים: **בדרלם.** אפא: **קוף.** שייי"א בלע"ז: **קיפוף.** כעין קוף הוא ויש לה זנב ובלשון אשכנז מרקל"א: **אפעה.** מתעבר אחר שבעים שנה שנולד: **וימי עיבורו.** משעת הפרח עד שעת גמר [8] פירות: **מוכסיסים.** מין בנות שוח ולא בנות שוח ממש: **מנא הני מילי.** דנתן עיבורו שבע שנים: **אם מבהמה נתקלל מחיה לא כ"ש.** [9] שפחותה יותר מן חיה שהרי עז ה' חדשים וחתול נ"ב [יוסן] והא ל"ל דהא מכל חיה היינו אדרי לו אפעה דא"כ ליכתוב מכל החיה ולא ליבעי בהמה: **אלא נהני כאב הרוייהו לומר לך דו.** והכי משמע אדרוה הוא מכל הבהמה כמה שהיא אדרוה יותר מן החיה כשם שהבהמה נתקללה מן החיה על אחת ז' ומאי ניהו חמור מחתול שבשנה יש ז' פעמים נ"ב כך נתקלל הוא מן הבהמה כגון מבהמה גסה טמאה אחד לשבע דבהמה טמאה גסה י"ב חדש וחשוב ז' פעמים י"ל חדש היינו אחד לשבע הן שבע שנים:

מי

הני מילי אמר רב יהודה אמר רב ומטו בה משום דר' יהושע בן חנניא שנאמר [1] ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה אם מבהמה (ו) נתקללה מחיה לא כ"ש אלא לומר לך כשם שנתקללה הבהמה מחיה אחד לשבעה ומאי ניהו חמור מחתול כך נתקלל הוא מבהמה [2] אחת לשבע דהוה ליה שב שני אימא כשם שנתקללה חיה מבהמה אחת לשלש (3) שנים ומאי ניהו ארי מחמור כך נתקלל הוא מחיה אחת לשלש (3) שנים דהוה ליה תשע שנים

מי

שוחה ומולין הקלקלה במקולקל (ו): **ומאי** ניהו חמור מחתול. לתחול נ"ב יוס ותמה למ"ד נלב מין חיה כדאמרינן במסכת ביצה (דף כה:) אלשה עזין הן נלב [בחיות] נקלוט חמור מלבב דמקולקל טפי שהבלב נ' יוס י"ל מנין בו מכוון עפי דהוי (ו) שנים:

מאחד

הדולפנין פרין ורבין (ו) כבני אדם מאי דולפנין אמר רב יהודה בני ימא כל שביציו מבחוץ מוליד (2) וכל שבפנים מטיל ביצים איני (3) והאמר שמואל אאווז ואווז בר כלאים זה בזה והוינן בה מ"ט אמר אביי זה ביציו מבחוץ וזה ביציו מבפנים ותרוייהו מטילי ביצים אלא כל שזכרותו מבחוץ מוליד מבפנים מטיל ביצים (4) כל שתשמישו ביום (5) יולד ביום בלילה יולד בלילה כל שתשמישו בין ביום בין בלילה יולד בין ביום בין בלילה (6) תשמישו ביום יולד ביום תרנגול בלילה יולד בלילה עטלף תשמישו בין ביום בין בלילה יולד בין ביום בין בלילה אדם וכל דדמי ליה למאי נפקא מינה לכדרב מרי בריה דרב כהנא (7) דאמר רב מרי בריה דרב כהנא (8) בדק בקינה של תרנגולין מערב יו"ט ולא מצא בה ביצה ולמחר השכים ומצא בה ביצה מותרת באכילה ביו"ט (9) (10) אימר לא בדק יפה והלא בדק יפה אימר יצתה רובה וחזרה הוה וכדרבי יוחנן דא"ר יוחנן (11) ביצה שיצתה רובה מערב יו"ט (12) וחוזרת מותרת לאוכלה ביו"ט (13) כל שתשמישו ועיבורו שוה יולדים ומגדלים זה מזה (14) הכל משמשין פנים כנגד עורף חוץ משלשה שמשמשין פנים כנגד פנים ואלו הן דג (15) ואדם ונחש ומ"ש הני תלתא כי אתא רב דימי (16) אמרי במערבא הואיל ודיברה עמהם שכינה תנא גמל אחור כנגד אחור: ת"ר תרנגולת לעשרים ואחד יום וכנגדה באילן לוז כלב לחמשים יום וכנגדו באילן תאינה חתול לחמשים ושנים (17) יום וכנגדו באילן תות חזיר לששים יום (18) כנגדו באילן תפוח שועל וכל מיני שרצים (19) ששה חדשים וכנגדם באילן תבואה בהמה דקה טהורה לחמשה חדשים (20) וכנגדן באילן גפן בהמה גסה טמאה לשנים עשר חודש וכנגדו באילן דקל (21) טהורה לתשעה חדשים וכנגדה באילן זית הזאב והארי והדוב והנמר והברדלס והפיל והקוף והקיפוף לשלש שנים וכנגדן באילן בנות שוח אפעה לשבעים שנה (22) וכנגדו באילן חרוב חרוב זה משעת שנטיעתו עד שעת גמר פירותיו שבעים שנה וימי עיבורו שלש שנים נחש לשבע שנים ולאותו רשע לא מצינו חבר ויש אומרים מוכסיסים (23) מנא הני מילי אמר רב יהודה אמר רב ומטו בה משום דר' יהושע בן חנניא שנאמר [1] ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה אם מבהמה (6) נתקללה מחיה לא כ"ש אלא לומר לך כשם שנתקללה הבהמה מחיה אחד לשבעה ומאי ניהו חמור מחתול כך נתקלל הוא מבהמה (23) אחת לשבע דהוה ליה שב שני אימא כשם שנתקללה חיה מבהמה אחת לשלש (3) שנים ומאי ניהו ארי מחמור כך נתקלל הוא מחיה אחת לשלש (3) שנים דהוה ליה תשע שנים

מי

הדולפנין פרין ורבין מבני אדם. כן גירסת הקונטרס וכן מוכח בתוספתא [פ"א] (ב) יולדין ומגדלין מבני אדם: **אימר יצתה** רובה וחזרה. מכאן מתירין לקנות ביצים (ג) בגיל שני של יו"ט של גליות חוץ משני ימים טובים של ראש השנה לפי שקדושה אחת הן: **תרנגולת** ב"א יום בנגדה באילן לוז. פי' הקונטרס קורדל"א שגדלים בו אגוזים קטנים וריב"א מפרש (ד) שקדים קטנים אמנדלייר"ד דבטנים ושקדים (בראשית מג.) (ה) מתרגם ירוזלמי לוזים מקל שקד (ירמיה ו) מתרגם חוטרא דלוזא (ו) וי"מ מקל שקד אחד לכ"א לף מי"ז בתמוז מתשעה באב כן ויעקן השקד (קהלת יב) מתרגם שיגדא ויגמל שקדים (במדבר יז) [מתרגם] וכפיים שגדין עוד אמרינן ויעקן השקד זה לוז של שדרה ממנה עתידים מתים להחיות (לעתיד ז) נבא לוז תרגום של שקד (ויקרא רבה):

באילן תות. אין ראיה מכאן שמברכין עליהן בורא פרי העץ דהכי (ח) אמרינן באילן דגן דאתיא כמ"ד (ברכות דף מ.) עץ שאכל ממנו אדם הראשון חטה היתה אלמא קרי לתבואה (ט) אילן ולא מברכין בהם פרי העץ ומיהו מומים הנגלים באילן מברכין פרי העץ אבל לא גוזמא ומפיק ואין מברכין פרי העץ אלא כי הדר גוזמא ומפיק (י):

בדרלם. פ"א אפא (יא) ופ"ק דסנהדרין (דף טו:) פ"ה פוטו"ם ופוף פ"ק דב"ק (דף טז.) [אמרינן] בדרלם [זו] אפא ואמרינן בגוב זו אפא (יב) וגיף הלבועים (ש"מ יג) מתרגם מיסר אפעיא מיסו בדרלם דהכא מתמעו דהוא כעין פוטו"ם ויולד לשלש שנים מדשיה אפעה לשבעים שנה וב' מיי בדרלם הן (יג): **הקוף** והקיפוף. (יא) מין מיה הוא מדחשיב להו בהדי פיל ואמר פ' הרואה (ברכות דף מ:) כל מיני מיות יפין לחלום מון מן הפיל (יב) והקיפוף ופ' המפלת (נדה דף כג.) אמרינן (יג) ל"ש ר"מ אומר שופיל ועיניהם הולכים לפניהם כפל אדם והוא כוס ויעשוה (ויקרא יא) מתרגם קריא וקפופא ויש קפוף אחר מין עוף פרק אלו טריפות (חולין דף סג.) אמר תנמא בות שבעופות ואמר בות שבעופות קפוף ויש גרם קיפוף בדל"מ ע"ד ורבוה קלת וקיפוף (ישעיה לד) ומי גרם קיפוף ותני גווני קיפוף יש בעופות ת"ל כי מפרש בות שבעופות קפוף ומיהו ידעינן בהו מי איכשוף לו בתמצמת: **בנות** שוח. על מנה (יד) דשביעית שלהן בשביעי (שביעית פ"ב מ"א) פי' בירושלמי (טו) כל שנה מוקנין בה פירות ופירות שחוקנין בשנה אחת אין נגמרין עד שלש שנים ולא כפי ר"מ שפירש נגי (ט) ג' אילנות לא מקפין בכל שנה (י) אלא (טו) עשרים מייהו כגון בנות שוח לג' (כ) שנים ופ"ק דע"ז (דף יד.) גרס מוכסיסים בנות שוח מן אחד וכן שמו וקשה במסכת דמלי (פ"ל מ"א) תנן הקלין שבדמאי לא נחשבו עמי האדץ עליהן משמע דלאו פירי חשוב כדכתיב אפעה ובדרלם ומן הנחש הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתיאשים ממנו ודומה שהוא מין נחש דהא מפרש התם בב"ק דבדרלם זה אפא ואמרינן נמי התם צבוע זה אפא וגיא הצבועים מתרגמין מישר אפעייא ואפעה דומה שהוא מין נחש כדכתיב אפעה ושרף ומעופף ובדרלם דשמעתא אומר ר"ת דהויא פריישוט בההוא דפסחים דקאמר שיולד לג' שנים ונקחשיב נמי אפעה לע' שנה ומיהו קצת קשה דחשיב ליה הכא בהדי ארי הזאב ודוב ונמר כמו בב"ק ועוד דאפעה ושרף מעופף מתרגמינן חיי חורמן מפרחין וגיא הצבועים מתרגמינן אפעייא אלמא אין הכל אחד. (והנדפס הוא בשבוש): (יא) הפיל הקוף והקיפוף קיפוף זה מין חיה דחשיב בהדי פיל כי ההוא דברכות פ' הרואה דאמרינן בפ' אלו טריפות

ה) [נ"ק נה.], ב) ביצה ז., ג) ביצה ז., ד) וכלה בדק אימר נ"ק, ה) [מוקין קכז.], ו) [נדה כד.], ז) ומכאן נמי היה ובהמה מוליד. נ"ק, ח) אחד. נ"ק, ט) נ"ק ובהמה נתקללה יותר. נ"ק, י) נ"ק ויש מדרש אחר אדם שקד משבה שהוא מלכן עד שעה שהוא נמוך כ"ל יום לף כו'. נ"ק, כ) לפי הס"ד והשתר יש לפתוק. נ"ק, ל) [וע' תוס' ברכות מ. ד"ה לתיתא], מ) וכנוע זהו אפעה שהרי גיא הצבועים. נ"ק, נ) [ע' ביאור דבריהם תוס' פ"ק דסנהדרין], ס) והקוף. נ"ק, ע) נ"ל ר' יעקב אמר ה"ע דר"מ וגי' הנ"ק לא אמר נ"מ אלא בקרא והקופא הוא"ל ר"מ לא אמר וכו'. ויעקוף דמתרגם כו' בעופות ואמר אבי בחתא. נ"ק, פ) דבנות שוח שביעית אלהן. נ"ק, צ) [נ"ב לו. ע"ש תד"ה היכא], ק) נ"ל אלא שבהה כו' כגון בנות שוח לג' שנים וקפה כו' במקולקל ור"ת פי' דגרסינן מוכסיסין בנות שוח וכו' וכן שמו ע"ל והס"ד. נ"ק, ר) שנים הס"ד אמ"ר ד"ה ו"ל ומוכסיסים פירש"י מין בנות שוח כו' ופ"ק דמס' ע"ז גרסינן מוכסיסים ובנות שוח משמע דמין אחר הוא וכן שמו וקשה דבמס' דמלי חשיב בנות שוח גבי הקלין שבדמאי כו' משמע דלאו כו' דבדיים משמע דבנות שבע ותאנים לבנים שני מינין הן כו' ובראה דבנות שוח ובנות שבע שני מינין הן כו' דמשמע בבנות ובנדרים כו' כל"ל. נ"ק, ש) [ע"ש דאיתא בנות שוח וע"ש בפי' הרא"ש], ת) [וע' תוס' במס' ע"ז יד. ותוס' שבועות יב:], א) נ"ל אמת לו' הס"ד. נ"ק,

תורה אור השלם

1. וַיֹּאמֶר יְיָ אֱלֹהִים אֶל הַנָּחָשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹאת אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה עַל גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ: בראשית ג יד

הגהות הב"ח

(א) גמ' אם מבהמה נתקלל מחיה: (ב) שם אמת לשלש ומאי היהו כל"ל ותיבת שנים נמחק וכן בסמוך:

לעזי רש"י

שרייג"א. סירנה (בתולת-ים). קורדל"א [קולדר"א]. (עץ) אלסר, אגוז.
שיני"א. קוף.
מירקא"א. קוף בעל זנב (בגרמנית).

רבינו גרשום

אמר רב יהודה בני ימא. אדם של ים. כל שביציו מבחוץ חדץ מטעיר כגון בהמה שביצי' חדץ מגופה מוליד נקבתו מולדת: כל שביציו של זכר מבפנים כגון עופות נקבתו מטיל' ביצים: כלאים זה בזה לענין הנהגה: אלא שזכרותו מבחוץ גידו מוליד: זכרותו (מפנים) [מבפנים] מטיל ביצים ואווז בר נמי אע"ג דביציו מבחוץ זכרותו גידו מבפנים הוא (היה) [ומשו"ה] מטיל ביצים: מותר לאוכלה בי"ט. דלא נולד בי"ט ולא בלילה דהא אינה יולדת בלילה ודאי דאתמול היא: דהלא בדק מערב יום טוב ולא הייתה שם אימור יצתה רובה ממעי תרנגולת מערב י"ט וחזרה הילכך לא מצא כי בדק וכיון שיצאה רובה וחזרה אותה ביצה שחזרה מטילה אפילו בלילה ומותר לאוכלה בי"ט. אבל לכתחלה אינה מטילה ביצה בלילה כדאמרן הילכך מותר: כל שתשמישו ועיבורו שוה כגון כל בהמה דקה טהורה שילדת לה' חדשים היינו עיבורן שוה. ותשמישן שוה פנים כנגד עורף. יולדים ומגדלים זה מזה כגון דג וחתול ואדם ונחש שמשמשין פנים כנגד פנים ואלו הן דג ואדם ונחש ומ"ש הני תלתא כי אתא רב דימי אמרי במערבא הואיל ודיברה עמהם שכינה תנא גמל אחור כנגד אחור: ת"ר תרנגולת לעשרים ואחד יום וכנגדה באילן לוז כלב לחמשים יום וכנגדו באילן תאינה חתול לחמשים ושנים יום וכנגדו באילן תות חזיר לששים יום כנגדו באילן תפוח שועל וכל מיני שרצים ששה חדשים וכנגדם באילן תבואה בהמה דקה טהורה לחמשה חדשים וכנגדן באילן גפן בהמה גסה טמאה לשנים עשר חודש וכנגדו באילן דקל טהורה לתשעה חדשים וכנגדה באילן זית הזאב והארי והדוב והנמר והברדלס והפיל והקוף והקיפוף לשלש שנים וכנגדן באילן בנות שוח אפעה לשבעים שנה וכנגדו באילן חרוב חרוב זה משעת שנטיעתו עד שעת גמר פירותיו שבעים שנה וימי עיבורו שלש שנים נחש לשבע שנים ולאותו רשע לא מצינו חבר ויש אומרים מוכסיסים מנא הני מילי אמר רב יהודה אמר רב ומטו בה משום דר' יהושע בן חנניא שנאמר ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה אם מבהמה נתקללה מחיה לא כ"ש אלא לומר לך כשם שנתקללה הבהמה מחיה אחד לשבעה ומאי ניהו חמור מחתול כך נתקלל הוא מבהמה אחת לשבע דהוה ליה שב שני אימא כשם שנתקללה חיה מבהמה אחת לשלש שנים ומאי ניהו ארי מחמור כך נתקלל הוא מחיה אחת לשלש שנים דהוה ליה תשע שנים

מי

ועוד יש קופיף שם שהוא מין עוף כדאמרינן התם כל מיני עופות יפין הן לחלום חדץ מקריא וקפופא ובפרק המפלת לא אמר ר"מ אלא בקריא וקפופא הוא הרגום שלו ינשוף ועוד יש בעופות קיפוף אחר דאמרינן בפ' אלו טריפות דתנשמת היא (נאות) שבעופות קאת וקיפוד וכן נראה דאי גרסי קיפוף א"כ לא פי' כלום כיון שיש בעופות שני מיני קיפוף היכי יודעינן דר' מיניהון קמיירי אי בינשוף או בתנשמת ומצינו קיפוד גבי עופות דכתיב בישעיה וירשוהו קאת וקיפוד ואצל התנשמת והקאת דכתיב בקרא מתרגמינן ובוהא וקאתא. וימי עבורו לג' שנים פ"ה משעת הפרח של פרי החרוב עד שעת גמר הפירי ולשון עיבורו לא משמע דקאי אפירי ומיהו לפי גירסא אחת הכתובה בספרים אי אפשר לפרש בענין אחר דגרסינן הזאב והדוב והארי והנמר והברדלס והפיל והקוף והקיפוף לג' שנים וכנגדן באילן חרוב חרוב זה משעת נטיעתו עד שעת גמר פירותיו לג' שנים ואם לא הפרש בם רבינו לפרש בענין אפעה כלל אבל קשה אמאי לא קתני כנגדו באילן בנות שוח דהוי ממש שביעית דבנות שוח עושין פירות לג' שנים דשביעית שלהם שניה אלא נראה כספרים דגרסי וכנגדו באילן בנות שוח אפעה לע' שנה וכנגדו באילן חרוב ולג' זו מצינן למימר דאימר עבורו דאפעה קאי דמתחיל להתעבר לאחר ע' ושוהה להוליד ג' שנים והשתא אינו דומה ממש לחרוב דגמר פירותיו לע' וכן משמע בעובדא דחזני המעגל בתענית [כנ.] לפי' דה הולך ומס' שבזה דומה לחרוב שעד גמר פירותיו לע' שנה וימי עבורו של אפעה ג' שנים לאחר שבעים לילידתו (והנדפס הוא בשבוש): (ג) בירושלמי שבכל שנה חונטין בהן פירות אלא שפירות שחונטין בשנה זו אין נגמרין: (ד) אלא עשרה (בכל) מנייהו כגון כי' שנים ונראה לר"ת דגרסינן מוכסיסין בנות שוח והוא קשה ממס' דמאי הקלין שבדמאי ומיהתי לה בפ' כיצד מברכין דחשיב בנות שוח גבי הקלין שבדמאי שלא נחשבו עמי הארץ עליהן משמע דלאו פירי חשוב ניהו דעוד דפ"ק דעבודת כוכבים מפרש בנות שוח תאנים: (ה) [פ' ארבע נדרים (דף מ ע"ב)] משמע בנות שבע כו' מינין הם דאמר אילו הייתי כו' שבע הם בתוך הכלכלה הייתי אומר כו' מותרות ונראה דבנות שוח ובנות שבע הכל מיני תאנים: (ו) יפות הם כדמשמע בההיא דשביעית: (ז) אדם הראשון מן היפות אכל ולפיכך נקראו בנות שבע על שם שגרמו שבעה ימי אבלות ומה שנקראו הרעות בנות שוח על שם שגרמו שוחה יותר מסתם תאנים לפי שתולין הקלקלה במקולקל:

ח) נ"ל יש שזרתן מן כשמיעת כשיגדא ותרגום כו'.

עין משפט נר מצוה

לד א מיי' פ"ש מהל' כלאים הלכה ה טוש"ע י"ד סימן רמ"ז סעיף ז:
לה ב ג מיי' פ"ש מהל' כלאים ט"ו טוש"ע מ"ח סי' תקיג סעיף ו:

מוסף רש"י

זה ביציו מבחוץ. ביצי הזכרות מיכנין כאוזה הכר מבפנים (ב"ק נה.).
יולד ביום. נקבותיו יולדות ביום (ביצה ז.). עטלף. קלבי"א שור"ץ בלע"ז (שם). מעבר יר"ט. אין הסמעטות, דשוב לא ילדה אלא בלילה (שם). ולמחר השכים. קודם עלות השחר, והלי דנקבו בלק רגמא קמ"ל אלא"ע דבקר ולא מלא, לילה ולמחר"א בעולה בעולה כמוכ, אפילו הכי מותרת דסמיכון אכיריתא דתני כל שתשמישו ביום עולה בלילה ביום ובלילה לא ילדתו בלילה (שם). אימר יצתה רובה וחזרה הוה. ומלא"ע דמילאת דלא שכיחא היא, מגו דפסיעות לן דאיה יולדת בלילה מלינן בה (שם). כל שתשמישו ועיבורו שוה. שמשמשין פנים פנים כנגד פנים, כגון אדם, או פנים כנגד עורף כגון בהמה, ועיבורן ימי עיבור, יולדים ומגדלים זה מזה. מעבריס זה ומזה ומניקים זה כנו של זה (חולין קכז.).

שיטה מקובצת

א) ורבין מבני אדם: ב) מוליד מבפנים מטיל ביציס: ג) ביום מוליד ביום בלילה מוליד בלילה וכצ"ל לקמן: ד) בלילה תרנגול תשמישו ביום מוליד ביום בלילה כו': ה) ב"ט והלא בדק אימר לא בדק יפה יפה אימר: ו) י"ט וחזרה מותרת: ז) מזה וכל שאין תשמישן ועיבורן שוה אין מולדין ומגדלין זה מזה הכל: ח) דג ונחש ואדם: ט) רב דימי אמר אמרי' י) לחמשים ושנים. ס"א לחמשים יום וכלב לחמשים ושנים יום ובשמעתין משמע כגירסא הראשונה: יא) יום וכנגדו באילן: יב) שרצים לששה חדשים וכנגדן באילן: יג) חדשים וכנגדה באילן גפן כו' חודש וכנגדה באילן זית טהורה לתשעה חדשים וכנגדה באילן דקל הזאב: יד) שנה ובנגדה באילן: טו) מוכסיסין ובנות שוח מנה"מ: טו) מבהמה אחד לשבע: יז) לעל סה"ד ומה"ד יצתה רובה מע"ש וחזרה ובלילה יצאת מותרת בהר': יח) ששנים שמשמי פנים: יט) יולדין סה"ד ומה"ד יולדין אם בא: כ) פריו אחד ועשרים: כא) יום נגמר צורת: כב) גמר פירי הס"ד: כג) שפחות שבבהמה הוא יותר מהחיה שהרי: כד) בתוספתא דקתני יולדין ומגדלין מבני אדם: כה) ביצים מן העובד כוכבים בליל י"ט ב' בשני ימים טובים של גליות אבל לא בשני י"ט של ר"ה: כו) מפרש אילן שגדלים בו שקדים: כז) בתרגום ירושלמי לזו וכן מקל שקד (דבטנים ושקדים מתרגמינן לוזים ירושלמי וכן מקל שקד) מתרגמי' חוטרא דלוזא וכן איתא במדרש מקל שקד אני רואה מה שקד הוא כ"א יום משע' חנטה עד גמר פירותיו אף מי"ז בתמוז עד ט' באב ובתרגום קהלת ויגאץ השקד ותצין ג) ריש שקדותא בכחשוותא שן שגריא ותרגום ויגמול שקדים וכפות שגדין עוד אמרו במדרש ויגאץ השקד זה לוז של שדרה במדרש מפורש גבי ויגאץ השקד שממנה עתידים מתים להחיות לעתיד לבא והוא מאיי מ"ש דמיכ' כלאים בהנהה ה טוש"ע י"ד סימן רמ"ז לא סעיף ז:
לה ב ג מיי' פ"ש מהל' כלאים ט"ו טוש"ע מ"ח סי' תקיג סעיף ו: